

כּן לחינוך ערכי-לאומי

מאיר יפה

הנפת הדגל של שר החינוך גדעון סער, כשהחינוך הערכי-לאומי מתנוסס עליו כיעד מרכזי לצד החתירה להישגים, הוא במקומו וראוי לברכה גדולה, דווקא מנקודת המוצא של יהודי חילוני כמוני.

אבירמה גולן, במאמרה מה 27.8.09 יוצאת במתקפה כוללת כנגד סדר היום החינוכי שמציב שר החינוך, ומכנה את כוונתו לחזק את תחום היהדות, הציונות והדמוקרטיה בשם אינדוקטרינציה. ממשיך אחריה מאמר המערכת של הארץ מיום המחרת שמקדיש את קולמוסו המושחז של הכותב שוב לאותו הנושא ובאותה הרוח.

המתקפה כנגד תוכנית השר מתבססת על **שני אדנים** רעועים הכרוכים זה בזה:

הראשון, אל לו לבית הספר לעסוק בחינוך ערכי, יתרכז בהרכשת ידע במסגרת המקצועות הקלאסיים וילמד אותם בגישה מדעית ביקורתית, בתמצות: לא "בית חינוך" – כן "בית ספר".

השני, ההנחה שכל עיסוק ביהדות וציונות בד' אמותיו של בית הספר יהיו ברוחם והשקפת עולמם של הימין האורתודוקסי והלאומני.

שתי הנחות יסוד אלו הן שגויות ומסוכנות. הן פוגעות בכלל החברה הישראלית, אך קודם כל בציבור החילוני והמסורתי שעמדותיו ממוקמות במרכז ובשמאל המפה הפוליטית, ונסמך על החינוך הממלכתי הכללי במגזר היהודי.

בתי הספר הממלכתיים **חייבים** לעסוק בחינוך ולא רק ללמד. הם חייבים בכך לא רק מכוח דעותיי, חובה זו מוגדרת ומנוסחת בחוק החינוך הממלכתי, ב-5 מתוך 11 סעיפי מטרות החינוך הממלכתי הממוקדות בזוויות שונות בחינוך ליהדות ודמוקרטיה. לחנך, פירושו לא להסתפק רק בהקניית הידע אלא לעסוק גם במימד הערכי והחוויתי – לחנך להשקפת עולם, לחנך לדרך, לחנך לזהות יהודית שהיא גם ציונית וגם דמוקרטית. אתגר זה קשה ומורכב, הדרך להצלחה בו רצופה חתחתים, אך הקושי אינו סיבה להרפות ממנה.

הטענה השנייה חמורה בהרבה. מדינת ישראל היא "כלי" שבא לשרת את העם היהודי והתנועה הציונית. ביאליק, בן גוריון, זאב ז'בוטינסקי ושאר בני דורם באו כיהודים לעצב "יהודי חדש" ומהלך התחדשות מרחיק לכת של "היהדות", זאת, באמצעות הקמת מדינת לאום דמוקרטית ומודרנית. זו הייתה יהדותם. המאבק הזהותי אותו החלו, עדיין רחוק מהכרעה, ולו משמעות קיומית עבור כולנו. **מנהלי בתי הספר הממלכתיים וצוותי ההוראה והחינוך אינם מרינוטות המופעלות על ידי אינדוקטרינציה ממשד החינוך**, כאשר יינתנו להם המשאבים הנדרשים הם יידעו לצקת את עולם הערכים היהודי, ציוני ודמוקרטי שלהם ושל קהילותיהם למעשה החינוכי גם בהיבט הלאומי. נידמה לי, וכך לפחות אני מקווה, שלכך מכוון גם השר.

ללא תודעת שייכות וזהות יהודית מפותחת ופעילה של בוגרי החינוך הממלכתי לישראל, אכן, מי שיישאר לעצב את הזהות היהודית במרחב המשותף שלנו הוא המיעוט האורתודוקסי. האם בכך חפצה מערכת הארץ ואחדים ממיטב כותביה?

מאיר יפה

מאיר יפה – איש חינוך, כיום מנכ"ל עמותת פנים להתחדשות יהודית בישראל, בעבר מנהל בית ספר תיכון ממלכתי.